Ismét bontás

Újabban Szeged belvárosában egyre gyakrabban érvényes a régi mondás: rombolj, hogy építhess. Most az Oskola utca elején volt öreg, avult házak eltüntetéséről ad számot a fénykép. Helyükbe — mint ismeretes — többemeletes lakóház kerül.

Somogyi Károlyné felvétele

Bizalmatlanság egy házon belül

A Dél-Magyarország szeptember 29-i számában cikk jelent meg arról, hogy özvegy Pesznyák Ferencné — még a kerületi tanács vonatkozó határozat ellenére — sem tud bejutni a Kisteleki utca 7/a. szám alatti saját házába. Eljárásra — amely után a határozat megszületett — azért került sor, mert a háztulajdonos június óta egyik ismerősénél, Kiss Jánosnál lakik a Sándor utca 4. szám alatt. Befogadójával időközben eltartási szerződést kötött, aminek akceptálásához szükséges az együttélés, s mivel özvegy Pesznyáknénak háza van, abban akar együttélni eltartójával. Csakhogy a házban 1966. június 5. óta lakik Mutsy László is, feleségével és kiskorú lányával.

Előzmények

Az előzményekhez tartozik, hogy özvegy Plesznyáknénak nincsenek közvetlen hozzátartozói, gyakran betegeskedő, nyugdíjas óvónő. Mutsyék régi ismerősei, sőt ő a keresztanyja lányuknak. Az előző cikk egyik megállapításával ellentétben özvegy Pesznyákné még Mutsyék odaköltözése előtt 14 hónappal készített egy végrendeletet, amelyben halála esetén minden ingó és ingatlan vagyonát a kiskorú Mutsy Zsuzsannára hagyta. E végrendeletre való hivatkozással kérte Mutsyékat, hogy költözzenek hozzá és vállalják gondozását. Azoknak volt megfelelő lakásuk, de úgy gondolták, valóban helyesebb, ha összeköltöznek. Mutsy László már előre beszerezte a parketta anyagokat, mozaiklapokat, egyebeket, amelyekkel rendbe hozta az egész lakást. Bevezettette a magasfeszültségű áramot, új mellékhelyiségeket építtetett — mintegy 20 ezer forintot invesztált be özvegy Pesznyákné házába.

Újabb biztosíték igénye

Együttélésük kezdetén, hónapokig családias kapcsolatban, békésen megférték egymás mellett. Özvegy Pesznyákné értékes ajándékokat is vett keresztlányának, fizette annak külön nyelvoktatási költségeit, az éléskamra kiegészítéséről is gondoskodott. Mutsyék mostak, főztek reá, ellátták, gondozták, mint ahogy az jószándékú emberek kölcsönös érdekei szerint szokásos. Egy idő múltán, pontosabban 1967. márciusban Mutsy László azzal az igénnyel lépett fel, hogy özvegy Pesznyákné kössön velük eltartási szerződést. Valószínűleg a végrendelet mellett így is biztosítani akarták maguknak gondozottjuk elhúnyta után az ingatlant. Az is közrejátszott, hogy a háztulajdonos ismeretségi körében olyanokat is feltételeztek, akik a végrendelet megváltoztatására bírhatják rá özvegy Pesznyáknét. Aki nem volt hajlandó megkötni az eltartási szerződést, s ezután tartózkodóbbá vált. Végül idén júniusban özvegy Pesznyákné visszavette ügyvédjétől a végrendeletet. Ezt azonban nem közölte Mutsyékkal. Ők kerülő úton tudták meg, s — érthető módon — veszélyeztetve látták lakásukat, s a befeketetett jelentős pénzösszeget. Ezért azt kérték a háztulajdonostól, hogy mivel az egymás iránti bizalom megingott közöttük, szerezzen nekik lakást, hogy elköltözhessenek, s térítse meg a házzal és a személyi gondozással felmerült költségeket.

Pereskedés

A végképp elhidegült viszony és a feszült légkör késztette özvegy Pesznyáknét, hogy Kiss Jánosékhoz költözzön ezután. S amikor Kissékkel eltartási szerződést kötött, utána hamarosan beadványt küldött a járásbírósághoz, kérve Mutsyék kiköltöztetését és más anyagi követelések megfizettetését, illetve a Mutsyék által befektetett összegbe való beszámítását. Megkezdődött a pereskedés, mert Mutsyék viszontkeresettel éltek.

Most már a szerződés szerinti eltartó kíséretében jelent meg lakásán özvegy Pesznyákné s nem a legszívesebb fogadtatásra talált. Különösen, amikor egy alkalommal teljesen ismeretlen személyek is részt vettek ott özvegy Pesznyákné ingóságainak leltározása címén. Mutsy László ekkor tanácstagot hívott s tanúkat is, mert nem tudta, „mire megy a játék". Így már a leltározás nem történt meg, de özvegy Pesznyákné szobáját, szekrényeit, egyéb bútorait leragasztották, s figyelmeztették Mutsyékat, hogy „a pincében ne nagyon keresgéljenek". Mivel többször előfordult, hogy a legkülönbözőbb időpontokban s ismeretlen emberekkel is megjelent özvegy Pesznyákné — akinek különben Mutsyék egyszer sem mondták, hogy ne lakjon a házában —, Mutsy László kicseréltette a kapu és a pinceajtó zárait. Lényegében így zárta ki a tulajdonost saját házából s ezért kellett annak birtokháborítás címén eljárást indítania.

Várakozó álláspont

A tanácsi határozat kötelezte Mutsy Lászlót az eredeti zárak visszaszerelésére — közben a pince rejtélye is megoldódott, ahol hatósági közeg jelenlétében néhány elásott családi ékszer került a felszínre s így érthető, hogy Mutsy oda idegent miért nem akart beengedni —, s kötelezte a határozat arra is, hogy ne akadályozza meg a háztulajdonos visszatérését. A határozat által megjelölt határidőben özvegy Pesznyákné nem tudott bemenni a házba. A rákövetkező napon már igen, s azóta is háborítatlanul élhetne ott, amint Mutsy László kijelentette. Özvegy Pesznyákné azonban nem költözött vissza, jelenleg is eltartójánál lakik s valószínűleg arra vár, hogy a kitűzendő bírósági tárgyalás tesz majd pontot ennek a jól indult, de oktalanságból, félreértésekből és bizalmatlanságból ilyen sajnálatosan megromlott ügynek a végére.

Kondorosi János

Halál a síneken

Az elmúlt kilenc hónapban hat ember halt meg a vágányok között, a szegedi MÁV Igazgatóság munkaterületein. Az idősebb, s fiatalabb vasutasok élete hirtelen, tragikusan szakadt meg, amikor rendes napi szolgálatukat teljesítették; tehervagonokat kapcsoltak össze, salakot lapátoltak, sínt köszörültek. A szomorú statisztika elgondolkoztató, az utóbbi években még nem fordult elő ilyen sok halálos baleset. Vajon mi az oka ennek?

●

A szegedi rendezőn január 26-án éjjel F. I. kocsirendező a tolatásnál segédkezett. Társával egy kocsit kézzel kapcsolt össze, eközben nem vette észre, hogy újabb vagonsort gurítanak arra a vágányra, amelyen dolgozott: a kerekek halálra gázolták. A vizsgálat megállapította, hogy a tolató vasutasok nem vették észre, hogy ember van a vágányok között. F. I. ráadásul kétfajta előírást is megszegett — s ezért életével fizetett. De kiderült az is, hogy az a pályaudvari rész, ahol F. I. dolgozott, nem volt megfelelően kivilágítva. Február 2-án Szentes és Csongrád között történt halálos baleset. A nyílt pályán sínt köszörültek a munkások, miközben egy arrahaladó mozdony elütötte N. A.-t és H. Zs.-t. Az azóta bebizonyosodott, hogy súlyos szabályszegés, gondatlanság okozta a halálos baleseteket; az iskolapadból éppenhogy kikerült Oláh Lajos, akit a munka vezetésével bíztak meg, nem szervezte meg szabályszerűen a figyelőszolgálatot.

Március 30-án Sz. J. lakatos figyelmetlenül ugrott le egy szerelvényről, s a mellette haladó Diesel-mozdony halálra gázolta. Tragédiájának kizárólag ő volt az oka, nem győződött meg arról, hogy a szomszéd vágányon vonat közeledik. Másnap, március 31-én Sz. S. vonatfékező iparvágányon tolatott. Mint kiderült, szabálytalanesen, s ennek nyomán a guruló vagonok halálra gázolták. A súlyos balesetnek azonban rajta kívül is volt felelőse, hiszen Sz. S. ittasan állt szolgálatba, vonatvezetője mégis dolgozni engedte.

Még nincs egy hónapja, hogy Gyomán F. N. A. segédmunkást éjjel, salakhordás közben elütött egy tolatótávonat. A vizsgálat még nem fejeződött be teljesen, az azonban már tisztázódott, hogy az 58 éves ember nem vette észre a közelgő szerelvényt. Ha vezetői, munkatársai jobban vigyáznak rá, ma is élne.

●

Tudjuk, hogy egyre több feladattal birkóznak a vasutasok. Az élénkebb gazdálkodás megnövelte a forgalmat, s többször fordul elő csúcsforgalom. De törvényszerű-e, hogy ebbe emberek haljanak, rokkanjanak meg? Egyáltalán nem! Hiszen a nagyobb munka megoldásához a MÁV szakadatlanul korszerűsíti berendezéseit. Sok-sok millió forintot költenek biztonságosabb munkaeszközökre, védőfelszerelésre, az évszázados munkamódszereket újjal váltják fel. Egyre több állomáson alkalmaznak URH adó-vevőket, amelyek a biztonságosabb szolgálatot teszik lehetővé. Az intézkedések, igaz, nem teljesen eredménytelenek, az elmúlt évhez képest például az idén harminccal kevesebb baleset történt.

Olvasom a jegyzőkönyveket és minduntalanul ez a szó ötlik a szemembe: Figyelmetlenség. Figyelmetlen volt az áldozat — de feljebbvalója, főnöke is. Elhanyagolták a legalapvetőbb, a vasúttal szinte együtt született balesetvédelmi kötelezettséget; érthetetlen. nemtörődömséggel bíztak abban, hogy „hátha simán mégy minden". Nem így történt — emberek haltak meg a tévedés miatt. A jegyzőkönyvek szerint: már kétszer annyian, mint tavaly.

Szinte hallom a mentegetődzést: igen, sietni kellett; nem akartuk az időt vesztegetni, jót akartunk: gyorsítani a munkát. Talán ez mentheti a gondatlanokat? Nem, hiszen sehol sem követelik meg a mindenáron való, „cél szentesíti az eszközt" stílusú munkát. Még a MÁV-nál sem.

●

Megfordultam jó néhány szolgálati helyen — teherpályaudvartól kezdve a krampácsolókig. Tapasztaltam, hogy valamiképpen különválasztják a munkát és munkavédelmet. Pontosabban: tessék-lássék eleget tesznek a falra függesztett óvórendszabályoknak. Külön kívánnak eleget tenni a követelményeknek. Pedig így nem jó. A kettő szorosan összefügg, egyik sem lehet meg a másik nélkül. Nem elég a szolgálati szabályok formai alkalmazása; nem elég a korszerű védőeszköz — ezeket használni kell.

Matkó István

Gépek parádéja

A Vörös Csillag Traktorgyár bemutatói Szegeden

A Vörös Csillag Traktorgyár gépei ma szinte már ismertebbek külföldön, mint itthon. Gyártmányai pedig nagyon megérdemlik a hazai szakemberek figyelmét. Hogy ez a figyelem megfelelő haszonnal is járjon, a gyár most országszerte bemutatót szervez gépeiből. A bemutató nem marad el Csongrád megyében sem: október 21-től a szegedi Felszabadulás Tsz földjein dolgoznak majd az üzem erő- és munkagépei, a sándorfalvi út 51—52-es kilométer-szakaszai között. Tizenegy traktort és 30 munkagépet mutatnak itt be üzem közben egy héten keresztül, majd október 29-én ankéton vitatják meg a bemutató tapasztalatait a tsz algyői úti kertészeti központjában. Konzultációt is rendeznek itt a szakemberek számára a 9 órakor kezdődő bemutató után.

A már ismert D4K—B és UE—28-as traktorok mellett tanulmányozni lehet ez idő alatt a most piacra kerülő UE—50-es 55 lóerős gépet is, a hozzá kapcsolható munkaeszközökkel.

Az egész hetes bemutatón az üzem szakmberei szívesen látják minden állami gazdaság és termelőszövetkezet szakembereit a Felszabadulás Tsz földjén, s ugyanígy az október 29-i bemutatón és konzultáción is a közös gazdaságban.

Tóth Béla:

A rikkancs

Egy szegedi újságárus félszázados emlékei újságokról, szerkesztőkről, történelemről

19

Azonban a keretet a sajtó általános hangvételének szabályai szerint festi, de a téma, és az igazság keresgélése más.

„Támad a szerb sajtó: a szerb kormány nagy igyekezettel hangoztatja, hogy semmi köze sincs a merénylethez. A tegnapi félhivatalos nyilatkozat rémült védekezés és ennek hangja Konciliáns (békülékeny), sőt tiszteletteljes a monarchiával szemben. A kormány hivatalos lapja a Samouprava ma este megjelent száma már energikusan utasítja vissza a monarchia vádjait és odakiáltja: Szerbia nem fél!... Ezért a silány gyanúsításokat fölénnyel visszautasítjuk. Semmi okunk az ijedelemre. Ellenben megkérdezzük, mire való a nagyszámú katonaság és rendőrség Bosznia Hercegovinában? Ami kegyetlenség és brutalitás ott a szerb lakosokat éri, mi most mindazt a sokat dicsőített úgynevezett kultúrvilág ítélete elé bocsátjuk."

Belgrádban nagy a felháborodás a magyar és osztrák sajtó túlhajszoló írásaival szemben.

És Móra főszerkesztő, minden bizonnyal, hogy a belgrádi lapokból vett fordításoknak nagyobb nyomatékot adjon, a monarchia lapjaiból tesz ugyanarra az oldalra ilyen híreket:

„Feldult temető. Tuzlán tegnap egész nap nagy zavargások voltak, amelyek akkor értek véget, amikor újra kihirdették az ostromállapotot. A lakosság legalsóbb rétegei, mohamedánok és cigányok tüntettek Stojanovics ügyvéd háza előtt, majd behatoltak és kiszórták, összetörték az értékeket. A rendőrség és csendőrség kivonult, de a tüntetők azokkal is szembeszegültek. A zavargások az éjszaka folyamán megismétlődtek és számos ismert szerb család házának ablakait beverték, majd megrohamozták a temetőt, a sírköveket ledöntötték, összetörték, a kriptákat belsőségeit kiforgatták az utcákra. Gabulában a szerb templomot pusztították el a keresztények és moszlimok."

Tömörkény alig leli helyét. Szokásától eltérően, míg árulok, rendelt újságokkal futkosok a városban, naponta látom, hogy milyen földet bámulva vonszolja magát az utcákon. Elég céltudó embernek ismertem meg egy év alatt. Fölöslegesen ritkán szólt, cselekedett. Minden megnyilatkozásában benne lakott valami ok. Most kiverte sodrából ez az üvöltözés. Nem dolgozott a lapnak. Itt írt, benn a szerkesztőségben, az üvegfal mögött, míg béke volt. Most elmegy egész hét, nincs írás. Mikor bent van, szopogatja borát, papír nincs előtte. Ezeknek a napoknak egyik délutánján valamiért föntt szédelegtem az irodákban, azt mondja Tömörkény:

— Eriggy Pétőrőm, kerítsegy rádlert, neköm, de mingyárást.

Jöttem is együtt a gumirádlin a szokásos konflisával. Ő meg az ablakból várta jöttünket. Ahogy volt, azon nyári ruhában, egy kalap nélkül, pedig délelőtt esett, és ekkor is esőre állt az idő, beült, maga mellé állította tápai szatyorban a literes üvegjét, meg egy kis marékba való poharat, aztán csak odaszólt Puskás bácsinak.

— Möhetünk is.

— De hát merre — fordult vendégéhez az öreg.

— Kifelé.

— Annak sok útja van.

— A határba, ahun vágják az életöt.

— Öhöm — mondta Puskás Ferkó bácsi, s megrezegtette a gyöplűt.

Szarajevó óta, valami nyolc nap óta, ez az első Tömörkény-írás jelent meg a lapban: *Mindennapi kenyerünk* címe

„A baktói búzamezők között járva, tegnap délután arra gondoltam, hogy a Miatyánk se az az őszinte imádság, aki évtizedekkel ezelőtt volt. Holott sokminden megváltozott azóta, hogy először rebegte el az emberfia a fohászkodások legszebbikét. Mindennapi kenyerünket add meg nékünk ma, ma is olyan gyerekes tehetetlenséggel buzog az ég felé, mint akkor, amikor az ősember a barlangja szájából nézte az eget, hol az esőt várva, hol a szivárványt lesve rajta.

Ezekben a napokban, távol a háborúcsináló nagy uraktól, százezrek imádkozzák a magyar mezőkön az ősimát a jó időért, mely könnyebbé teheti a termés betakarítását. S míg a világ hatalmasai szikrázó szemmel körülnézik az öldöklés szerszámait, tudományos helyeken csöndesen dolgozik néhány szerény tudós a mesterséges esőcsinálásón, a gabona ellenségeinek elpusztításán. S ezek a tudósok, ha megtalálják a kenyér ellenségeinek legyőzési lehetőségeit, talán a jövőben elfelejtetik majd az emberekkel a Miatyánkot, de megszabadítják a világot az emberiség legnagyobb ellenségétől is: a feleslegessé váló diplomatáktól és hadvezetőktől."

A többi lap sem találja helyét, medrét. Vagy a véres részletek habját dúrja, még úgy tizedike körül is, vagy a tüzet okádja a déli szomszédra. A szegedi lapok lesunyják fejüket, apró hírekben teljesítik a kötelező normát, vagy csak címekben stimmelnek a nagy erőszakosan támadó központi lapok hangjához, de belül végtelenül tárgyilagosak.

„Krokodilkönnyek. Ma délelőtt 10 órakor gyászistentisztelet volt a belgrádi katolikus templomban, amin részt vettek Sándor régens trónörökös az udvartartással, Storck lovag osztrák—magyar követségi tanácsos és Pasics miniszterelnök miniszterelvel, az egész diplomáciai kar és sok szerb tábornok, a katonai és polgári hatalom tagjai. Az istentisztelet után Sándor trónörökös és kísérete mély részvétét fejezte ki az osztrák—magyar ügyvivőnek."

De hát hol itt a krokodilkönny?

A Napló leghamarább, a Délmagyarország csak egy jó hónap múltán találta meg régi egészséges hangját. Ez a két lap olyan erővel szuggerálta a mértéktartó morált, hogy még Újlaki Tóni bácsi Friss Újságjának is fel kellett tenni a hangtompítót.

(Folytatjuk.)